

Aikakauskirja Kasvatus
Abstraktit

Kuusisto, Arniika – Kallioniemi, Arto – Matilainen, Mia. 2014. MONIKULTTUURINEN TYÖYHTEISÖ SUOMALAISEN VARHAISKASVATUKSEN KENTÄLLÄ. Kasvatus 45 (2), 113–126.

Artikkelissa tarkastellaan monikulttuurisia työyhteisöjä varhaiskasvatuksessa, erityisesti sitä, millaisia kielellisiä, kulttuurisia ja katsomuksellisia näkökulmia päiväkodin henkilöstön jäsenet liittävät päiväkodin moninaisuuteen, ja toiseksi, miten työyhteisössä sanoitetaan yhteisön jäsenten kielellisiä, kulttuurisia ja katsomuksellisia taustoja. Aineisto on kerätty työyhteisöjen ryhmähaastatteluilla neljässä pääkaupunkiseudulla sijaitsevassa päiväkodissa. Aineisto analysoitiin kvalitatiivisen sisällönanalyysin avulla. Monikulttuurisen työyhteisön erityishaasteet päiväkotikontekstissa paikannettiin yhteisen kielen puuttumiseen sekä katsomuksellisiin kysymyksiin. Kielet ja kulttuurit nähtiin päiväkotiyhteisössä rikkautena ja voimavarana. Kuitenkin katsomusten kirjoa sanoitettiin usein negatiivien kautta. Lapsiryhmän erilaisista katsomuksista puhuttiin usein toimintakulttuuria rajoittavina tekijöinä. Suomalaisuutta sanoitettiin homogeenisena ja sen sisäinen diversiteetti ja moniarvoisuus jäi taustalle. Katsomuksiin liittyvän täydennyskoulutuksen tarve korostui aineistossa.

Asiasanat: monikulttuurisuus, moniarvoisuus, työyhteisö, päiväkotiyhteisö, varhaiskasvatus

Niikko, Anneli – Korhonen, Merja. 2014. VARHAISKASVATTAJAT LAPSIKESKEISEN PEDAGOGIIKAN KEHITTÄJINÄ PÄIVÄKODISSA. Kasvatus 45 (2), 127–139.

Artikkelissa tarkastellaan toimintatutkimukseen perustuvaa pitkäkestoista kehittämisprojektia. Tutkimuksen keinoin haettiin retrospektiivisesti vastausta siihen, millaisia muutoksia projektissa tapahtui, kun päiväkodin kolme varhaiskasvattajaa pyrki kehittämään lapsiryhmänsä toimintaa lapsikeskeiseen suuntaan neljän toimintavuoden aikana. Tarkennetut kysymykset koskivat toimintarakenteita ja tilan käyttöä, lasten keskinaista sekä lasten ja kasvattajien valista vuorovaikutusta sekä kasvattajien yhteistyötä. Menetelmällisesti tutkimus toteutettiin tapaustutkimuksena ja aineisto kerättiin etnografisesti. Analyysissa käytettiin kvalitatiivista sisällönanalyysia sekä Hammersleyn ja Atkinsonin kolmevaiheista menetelmää. Tulokset osoittivat, että lapsiryhmän fyysisissä tiloissa, välineiden ja materiaalin käytössä tehdyt muutokset kannustivat lapsia itseohjautuvuuteen, itsenäiseen toimintaan ja leikkiin sekä yksin että yhdessä toisten lasten kanssa. Keskeisissä toiminnoissa kuten aamupöydässä, toimintatuokiossa ja nukkumistilanteissa ja niiden rakenteissa tehdyt muutokset mahdollistivat aiempaa paremmin vuorovaikutuksen lasten kanssa, lapsikeskeisen toiminnan toteuttamisen ja kasvattajien yhteistoiminnan.

Asiasanat: lapsikeskeisyys, muutos, varhaiskasvattaja, päiväkotiyhteisö, tapaustutkimus

Rantala, Anja – Uotinen, Sanna. 2014. VANHEMPIEN OSALLISUUS LAPSEN ERITYISEN TUEN TARPEEN ARVIOINNISSA JA JÄRJESTÄMISESSÄ – KUNTAKOHTAISET VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT TARKASTELUSSA. Kasvatus 45 (2), 140–151.

Artikkelissa tarkastellaan, miten vanhempien osallisuus lapsen erityisen tuen tarpeen arvioinnissa ja tuen järjestämisessä tuodaan esille kuntakohtaisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. Tutkimuksen aineisto muodostuu 49 kuntakohtaisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta, jotka löytyvät kuntien www-sivuilta. Suunnitelmista on poimittu varhaiskasvatuksen erityistä tukea kuvaavat kohdat, joiden pohjalta vanhempien osallisuuteen liittyviä asioita on analysoitu sisällönanalyysia käyttäen. Kuntakohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat noudattavat pitkälti valtakunnallisen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) linjauksia, ja kuntakohtaiset erot näkyvät lähinnä suunnitelman tarkkuudessa ja erityisen tuen järjestämistavoissa. Kirjattujen suunnitelmien mukaan vanhemmilla on tärkeä rooli lapsen erityisen tuen tarpeen havainnoinnissa, joten vanhempien asiantuntijuutta oman lapsen kehityksen ja tarpeiden tuntijana arvostetaan. Erityisen tuen järjestämiseen liittyen vanhemmat ovat mukana lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa sekä erityisasiantuntijoiden kanssa käytävissä keskusteluissa, mutta lapsen erityisen tuen toteuttajina ammattilaisten rinnalla vanhem-

pia ei suunnitelmissa mainita. Erityisasiantuntijoiden merkitys korostuu kuntakohtaisissa suunnitelmissa sekä tuen tarpeen arvioinnissa että järjestämisessä.

Asiasanat: vanhempien osallisuus, varhaiserityiskasvatus, erityisen tuen tarve, kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu), yhteistyö

Kirjavainen, Tanja – Pulkkinen, Jonna – Jahnukainen, Markku. 2014. PERUSOPETUKSEN ERITYISOPETUSJÄRJESTELYT ERI IKÄRYHMISSÄ VUOSINA 2001–2010. *Kasvatus* 45 (2), 152–166.

Erityisoppilaiden määrä on lisääntynyt koko 2000-luvun. Tässä artikkelissa esiteltävässä tutkimuksessa tarkasteltiin erityisopetuksen 2000-luvun muutostrendejä sekä ikäryhmittäisiä ja vuosiluokittaisia eroja erityisopetuspalveluiden saatavuudessa. Aineistona käytettiin Tilastokeskuksen peruskoulurekisterin koulukohtaisia tietoja perusopetuksesta ja perusopetuksen erityisopetuksesta vuosilta 2001–2010. Eri ikäryhmien ja vuosiluokkien välisiä eroja kuvattiin osa-aikaisen erityisopetuksen, erityisoppilasmäärien, erityisopetuksen järjestämispaikan, opetusjärjestelyjen ja erityisopetukseen oton ja siirron perusteiden mukaisesti aikasarjoilla. Tarkastelu osoittaa, että eri ikäryhmien ja eri vuosiluokkien välillä on eroja erityisopetuksen tarjonnassa. Osa-aikainen erityisopetus painottuu ensimmäisille vuosiluokille, kun taas erityisopetukseen otettujen ja siirrettyjen oppilaiden määrä on suurin perusopetuksen viimeisillä luokilla. Yleisopetuksen ryhmässä opiskelu lisääntyy koko alakouluajan, mutta vähenee selvästi yläkouluun siirryttäessä. Opiskelu yleisopetuksen ryhmässä on yleisempää nuoremmilla ikäryhmillä. Oppimäärien yksilöllistäminen yleistyy vuosiluokalta toiselle siirryttäessä. Ikäryhmien väliset erot yksilöllistämässä ovat erityisen suuria perusopetuksen viimeisillä luokilla. Muiksi syiksi luokiteltavat vaikeudet lisääntyivät erityisopetuksen perusteena selvästi 2000-luvulla ja ovat yleisimpiä perusteita perusopetuksen viimeisillä luokilla.

Asiasanat: Erityisopetus, perusopetus, tilastot

Kivinen, Osmo – Kaarakainen, Meri-Tuulia – Anttila, Aino. 2014. EROT HYPERTEKSTIEN JA LINEAARISTEN VERKKOTEKSTIEN OPISKELUTAVOISSA SEKÄ LUETUN YMMÄRTÄMISESSÄ. *Kasvatus* 45 (2), 167–181.

Epälineaaristen hypertekstien lukemista pidetään lineaarisia tekstejä haasteellisempina. Hypertekstien opiskelussa korostuvat tiedonhakustrategioiden hallinta sekä omien toimien reflektointi. Verkkokäyttöisen ReadIT-opetusohjelman avulla artikkelissa analysoidaan eroja hypertekstien ja lineaaristen verkkotekstien luetun ymmärtämisessä. Lisäksi tarkastellaan verkkotekstien lukemistapoja ja sukupuolten välisiä eroja. Tutkimusaineisto koostuu yhdeksän luokan oppilaiden (N=308) lineaarisen ja hypertekstin luetun ymmärtämisen testin tuloksista sekä lokitiedoista, jotka tallentuivat tietokantaan oppilaiden lukiessa kumpaakin tekstityyppiä. Tulokset osoittavat, että luetun ymmärtämisen testistä saadut pisteet eivät eroa merkitsevästi hypertekstin ja lineaarisen tekstin lukeneiden oppilaiden välillä. Hypertekstiversion lukeneiden lokitietoja analysoimalla hahmottui neljä erilaista etenemistapaa. Sukupuolten välillä oli havaittavissa eroja verkkotekstin lukemisen tavoissa, mutta ei suoriutumisessa luetun ymmärtämistä mittaavassa testissä. Pojat etenivät kummassakin tekstiversiossa suoraviivaisesti ja nopeasti, mutta päätyivät tyttöjä useammin arvailemaan. Tytöt puolestaan olivat poikia huolellisempia ja interaktiivisempia verkkotekstien lukijoita, mutta etenivät poikia hitaammin.

Asiasanat: hyperteksti, lineaarinen verkkoteksti, verkkotekstien lukeminen, luetun ymmärtäminen